

Recenzent:

doc. PaedDr. Zlatica Hul'ová, PhD.
Pedagogická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku,
Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky, Ružomberok

RECENZNÝ POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

PaedDr. Róberta Osad'ana, PhD.,
v študijnom odbore: Odborová didaktika

Predložená habilitačná práca PaedDr. Róberta Osad'ana, PhD., má charakter vedeckej monografie vydané Univerzitou Komenského v Bratislave v roku 2025. Je riadne evidovaná v centrálnom registri publikačnej činnosti s názvom **Detstvo a výchova v Rímskej ríši: Epigrafické reprezentácie v komparatívnej perspektíve** a to pod kategóriou V1; a kategóriou do roku 2021 (AAB – vedecká monografia vydaná v domácich vydavateľstvách), s rozsahom 139 s.; 8,35 AH, s ISBN 978-80-223-6093-7.

Predkladateľ habilitačnej práce v podobe monografie, PaedDr. Róbert Osad'an, PhD., rozpracoval pojmy dieťa, detstvo a celý diskurz o spoločenských a kultúrnych reprezentáciách, ktorými definoval, čo znamená byť dieťaťom v istom spoločenskom, kultúrnom a sociálnom období. Vo svojej práci cez epigrafické reprezentácie prezentoval dobové predstavy o nevinnosti, zraniteľnosti, vzdelávaní, socializácii a vnímaní dieťaťa v období Rímskej ríše, ako aktívneho účastníka sociálnych vzťahov už od narodenia až po smrť a to aj cez formovanie očakávaní dospelých aj vzdelávacích systémov. Vzhľadom na chápanie detstva, ako významnej fázy života a poznania toho, že deti sa stali aktívnymi činiteľmi spoločenského života, predkladaná habilitačná práca predstavuje významnú bázu komplexného výskumu dieťaťa a jeho detstva.

Aktuálnosť a originalita spracovania témy habilitačnej práce

Výber témy habilitačnej práce predkladanej ako monografické dielo považujem za veľmi aktuálne a jej spracovanie za originálne, pretože u študentov v študijnom programe Predškolská a elementárna pedagogika absentuje komplexnejší pohľad na dieťa a detstvo v jednotlivých obdobiach spoločenského života. **Aktuálnosť** témy zároveň posilňuje jej presah do súčasných diskusií o sociálnej konštrukcii detstva, o medzigeneračných vzťahoch a mechanizmoch socializácie, čím výskum antického detstva získava širší metodologický a interpretačný význam. Prezentovaná problematika nie je u nás výskumne dostatočne prebádaná a absentuje dostatok výskumných štúdií potrebných nielen pre teóriu, ale predovšetkým pre pedagogickú prax, ktoré by sa danej problematike venovali v takom rozsahu, aký autor prezentuje v empirickej časti predkladanej monografie. **Originalitu** práce vidím v systematickom spracovaní literárnych a epigrafických prameňov v komparatívnej perspektíve, ktorá umožňuje

sledovať nielen regionálne rozdiely, spoločenské vzorce, ale aj špecifiká v reprezentáciách detstva naprieč Rímskou ríšou.

Obsahová naplnenosť habilitačnej práce podľa jednotlivých častí

V **teoretických** východiskách sa autor podrobne venuje komparácii použitých literárnych a epigrafických prameňov, z ktorých čerpá a podrobne erudovane rozpracováva celý koncept detstva v starovekom Ríme. Zvlášť pozornosť venuje oblastiam od narodenia dieťaťa, cez jeho postavenie a fungovanie v spoločnosti až po smrť, či už v dôsledku chorôb, zlej výživy, pandémie, či v rámci sociálneho postavenia s nižšou životnou úrovňou. Popisuje rozdiely v spoločenskom, filozofickom a ideologickom chápaní a význame detstva. Postavenie dieťaťa v rodine, jeho zdravotná či právna ochrana, sociálne nerovnosti, tvoria východiská pre teoretické konštrukty výchovy a vzdelávania detí z rôznych spoločenských vrstiev v antickom Ríme. Prezentuje základné hodnotové rámce rímskej výchovy, ktoré formovali očakávania voči deťom už od útleho veku. Je potrebné vyzdvihnúť podkapitoly 2.4 a 2.5, v ktorých sa autor venuje gender výchove a vzdelávaniu, ktoré prispievali k formovaniu otvorenej, rešpektujúcej spoločnosti, podporovali vzdelanosť, empatiu a kritické myslenie detí. Tento model nachádza uplatnenie aj dnes vo všetkých oblastiach života človeka a spoločnosti, samozrejme nevynímajúc súčasný model vzdelávania. V predkladanej habilitačnej práci autor preukázal profesionálny prístup k spracovaniu celej problematiky a prezentované poznatky konfrontuje s mnohými zahraničnými výskumami, ktoré uvádza v zozname použitých prameňov a literatúry. Z teoretickej časti kontinuálne s logickou nadväznosťou prechádza do tretej kapitoly, k analýze epigrafických nápisov, ktoré zároveň tvoria jadro výskumnej časti.

V **empirickej** časti práce jasne autor popisuje výskumný zámer, na ktorý použil trojstupňový proces: poznanie, reprezentácia a pochopenie, čím nadväzuje na poznatky z predchádzajúcich kapitol, ktoré kriticky reflektuje a dopĺňa tak pohľad na vnímanie detí v rímskej spoločnosti. Vlastnou výskumnou stratégiou a prostredníctvom medzinárodnej digitálnej databázy epigrafických prameňov – EDCS (Epigraphik-Datenbank Clauss-Slaby), autor vypracoval epigrafický korpus obsahujúci 51 nápisov, ktoré tvorili základ pre kvalitatívnu tematickú analýzu reprezentácií detí v pamäťovej kultúre Ríma. Následne veľmi precízne prezentoval komparatívnu syntézu interpretácií detstva z vlastnej kvalitatívnej analýzy a z epigrafických a literárnych prameňov. Aplikáciou zaujímavého metodologického rámca a interdisciplinárnym prístupom autor habilitačnej práce prispel k hlbšiemu pochopeniu diskurzu detstva v antickej spoločnosti, ktoré sú prínosom aj pre súčasnú pedagogickú prax. Získané poznatky je možné použiť aj ako nástroj pedagogickej reflexie. Analyticko-komparatívnym spracovaním empirickej časti práce autor preukázal vysokú úroveň metodologickej precíznosti a vedeckej erudície.

Formálna, jazyková a štylistická stránka habilitačnej práce

Habilitačná práca PaedDr. Róberta Osad'ana, PhD., má charakter monografie s rozsahom 139 strán vrátane literatúry, ktorá je zahraničnej proveniencie, ktorú autor použil v súlade so smernicou Univerzity Komenského a dodržaním citačnej normy STN ISO 690. Autentické prílohy dopĺňajú empirickú časť práce. Štruktúra predkladanej monografie spĺňa všetky požiadavky a kritéria vyplývajúce zo Zákona č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory

výskumu a vývoja a Vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 397/2020 o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti. Je štruktúrovaná do deviatich kapitol, ktoré sú príliš atomizované, rozsahom nevyvážené, čo v textovej časti pôsobí pre čitateľa značne rušivo. V záverečných častiach práce však oceňujem podrobnú diskusiu, ktorou predstavuje najvyššiu úroveň interpretácie použitých prameňov, rekonštrukciu faktov, ale predovšetkým porozumenie významu detstva a výchovy, ktoré im pripisovala dobová kultúra Rímskej ríše. Rovnako oceňujem zaradenie limitov výskumu, aj keď tých limitov a obmedzení vidím oveľa viac, len ako v prezentovaných epigrafických reprezentáciách prostredníctvom jazykovej, tematickej a symbolickej analýzy výpovedí zachovaných na náhrobných nápisoch. Nedá mi ešte poznamenať, že z formálneho hľadiska mi rušivo pôsobí chýbajúce zarovnanie celého textu do bloku, prílišná atomizácia kapitol a viaceré nejednotné odkazy na bibliografické záznamy. V závere však konštatujem, že práca je po jazykovej a štylistickej stránke písaná erudovane, bez nedostatkov a s dodržiavaním autorskej etiky. Text je čitateľný, slová sú správne oddelené, diakritické znaky sú správne, rozsah práce je primeraný, čo dokumentuje aj záznam z protokolu originality s nízkou percentuálnou zhodou 2.65%.

Posúdenie prínosu a použiteľnosti habilitačnej práce

Habilitačná práca PaedDr. Róberta Osad'ana, PhD., má vysokú úroveň a svedčí o teoreticko-vedeckej fundovanosti autora. Preukázal nielen odborné schopnosti a vedomosti v teoretickej rovine, ale aj v precíznom spracovaní empirickej časti práce uplatnením vlastnej konštrukcie vedeckých postupov. Riešenú problematiku spracoval komplexne, s presahom do súčasnosti, nakoľko je zrejmé, že diskurz detstva sa mení v čase a podlieha vplyvu kultúrnych zmien. Znamená to, že čas ovplyvňuje aké hodnoty a správanie sú u detí považované za žiadúce. Preto prezentované výsledky majú nielen pre teóriu, ale aj pre vedu a pedagogickú prax značný význam, pretože zistenia presahujú priamo do didaktickej praxe študijného odboru, v ktorom autor pracuje. Zároveň poskytujú značnú príležitosť do ďalších skúmaní, pretože kombinácia epigrafických, ikonografických a symbolických prameňov umožňuje rekonštruovať mnohovrstevné reprezentácie detstva, ktoré presahujú normatívne literárne diskurzy a približujú sa každodennej sociálnej realite. Výsledky, ktoré v práci autor monografie priniesol, sú cenné a verím, že poslúžia aj k skvalitneniu odbornej prípravy študentov študijného programu a ako sám autor uvádza, najmä v predmetoch, ktoré sa zaoberajú filozofiou výchovy, dejinami pedagogiky, sociológiou detstva, multikultúrnou výchovou, etickou výchovou alebo inkluzívnou pedagogikou.

Otázky do diskusie

- 1. Uved'te, či existuje nejaká paralela medzi cieľmi rímskeho primárneho vzdelávania a cieľmi dnes reformovaného primárneho vzdelávania na Slovensku.*
- 2. Uved'te, ako a prečo by ste reflektovali teoretické poznatky a empirické zistenia v rámci inkluzívnej pedagogiky, respektíve disciplín, ktoré vyučujete.*

Záverečné hodnotenie habilitačnej práce

Vzhľadom k predchádzajúcim hodnotiacim stanoviskám habilitačnú prácu PaedDr. Róberta Osad'ana, PhD.,

odporúčam k obhajobe

a po úspešnom obhájení habilitačnej práce navrhujem udeliť akademický titul docent „Doc.“ v odbore Odborová didaktika.

V Ružomberku, dňa 07. februára 2026

Doc. PaedDr. Zlatica Hul'ová, PhD.